

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Lib. III. Decretalium. In quo agitur De Rebus, quae in iudicium devenire solent, cujusmodi sunt, de vita et moribus Clericorum, ...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1708

Articulus I. De contractu Feudali.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73045](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73045)

QUÆSTIO XX.

IN TITVLVM XX. DE FEVDIS.

1660 **I**nter alienationes rerum Ecclesiasticarum, de quarum alienationibus licitis, vel illicitis, per complures jam titulos in præcedentibus actum est, numeratur etiam contractus feudalis, & emphyteuticus, quorum utroque transfertur in Vasallum, vel Emphyteutam, dominium utile ipsius rei, quæ illis in feudum, vel emphyteusim conceditur, de utroque in præfenti, quantum attinet ad hunc titulum in sacris canonibus, dicemus.

ARTICULUS I.

De contractu Feudali.

1661 **Q**uæstio 1. est, quid sit feudum? ac unde dicatur? &c. Feudum, teste Molina tom. 1. D. 10. dici à fide, seu fidelitate, quam feudatarius domino servare debet, vel à foedere, quod inter utrumque iniri solet; verum Azor tom. 3. lib. 10. c. 1. magis probat sententiam eorum, qui dicunt feudum esse vocabulum Gothicum, vel Longobardicum, quod forte deducitur à Germanica voce, *fidi* quæ significat bellum, seu militiam; prædia enim bello occupata victor suis militibus fruenda tradebat, ea lege, ut eum dominum agnoscerent; seque Clientes, præstito aliquo *personali obsequio* profiterentur.

1662 **L**essius l. 2. de Just. c. 24. n. 5. ex Julio Claro de Feudo, q. 4. sic feudum definit: *est concessio rei immobilis, vel a quoipollentis cum translatione utilis domini, proprietate retenta, sub onere fidelitatis, & obsequii personalis repetendi*; unde ex eo præcipue differt ab Emphyteusim, quod in hac solvatur *pensio*; in puro feudo solum *obsequium personale*: Si vè-

Tom. III.

ro aliquando solvatur aliquid in recognitionem domini directi, ex hac parte declinabit ad emphyteusim. Feudatarius (ut exponit Molina tom. 1. D. 10.) est ille, cui feudum conceditur, qui alio nomine *Vasallus* nuncupatur; & ex his patet ad quæst. 1.

1663 **A**ltera quæstio est, quotuplex sit feudum? &c. Ex variis textibus citatis per P. Azor tom. 3. l. 10. c. 1. feudum dividitur 1. in *proprium*, quod conceditur simpliciter, nulla certi temporis, aut certi obsequii determinatione; & *improprium*, quando certis temporibus, & certis locis, certum obsequium, vel officium designatur; si igitur officium, quod feudatario imponitur, sit procurare res Principis, dicitur *feudum Castaldia*, id est *procuratoris*; si officium sit, certam aliquam arcem custodire, dicitur *feudum Guardia*, id est, *custodia*.

1664 **S**ecundo in feudum *Régale*, quod conceditur ab Imperatore, vel Pontifice Romano, vel Rege, vel saltem à Principe non recognoscens superiorem, & semper annexam habet dignitatem, ducatus, Marchionatus, vel Comitatus, & Similes; & *non Régale*, quod conceditur à Rege, vel quocumque alio, ita tamen, ut nullam ex prædictis dignitatibus annexam habeat. Dividitur 3. in nobile, & ignobile; *nobile* dicitur, quod suum possessorem nobilem facit, aut ostendit, & solum ab Imperatore, vel à Rege conceditur; *ignobile*, alio nomine.

1665 **B**urgense est, quod à plebe, vel privatis hominibus concedi solet. Dividitur 4. in Ecclesiasticum, & seculare: *Ecclesiasticum* est, quod Ecclesia dat alteri, vel ipsa accipit ab alio, vel quod

Ddd 2

in

in Clericum confertur, vel quod Clericus ut talis accipit; *Seculare* est, quod à civili Principe, vel quocunque alio laico accipitur.

Dividitur 5. in reale, & personale: *Reale* dicitur, quod perpetuum est, nec ad hæredes transmittitur; *personale* extinguitur cum persona, & ad hæredes non transit.

1666 Dividitur 6. in masculinum, & foemininum; *masculinum* est, quod solum ad mares transit; *foemininum* est, quod etiam ad foeminas ex pacto transire potest; foemina enim in feudum non succedit, nisi id per pactum exprimitur.

Dividitur 7. in antiquum, paternum, & novum; *antiquum* est, quod majores communis agnationis supra quartum gradum habuerunt, quales tritavus, & alii superiores.

1667 *Paternum* est, quod parentes, seu progenitores usque ad quartum gradum habuerunt, quales avus, abavus, atavus; *Novum* est, quod habet initium in persona investiti, nec à progenitorum successione transmissum fuit. *Maternum* illud vocatur, quod à foemina, cognationis capite, descendit, & juxta Baldum iisdem regulis tractatur, quibus antiquum, & paternum.

Dividitur 8. in dividuum, & individuum; *dividuum* est, quod admittit divisionem, qualia ea, quæ dignitatem non habent; *individuum* est, quod divisionem non admittit, qualia ducatus, Marchionatus, Comitatus, & reliqua, quæ dignitatem habent.

Dividitur 9. in Ligium, & non ligium: *Ligium* est, cum quis jurat domino, se fidelem futurum contra omnem hominem, nullo excepto: unde videtur sortiri nomen, à ligatione, seu legalitate: *non ligium* est, quando in juramento fidelitatis excipitur aliquis, ut qui jurat se Duci, futurum fidelem, & excipit Imperatorem, vel Regem.

1668 Præter hæc dantur quædam feuda, quæ dicuntur *franca*, seu libera, quæ scilicet possideri non possunt, nisi per *homines Francos*, hoc est *liberos*, & *nobiles*, vel genere, vel Regis privilegio, eosque immunes ab omni onere con-

tributionum &c. quibus obnoxii sunt ignobiles, & plebeis; alia, quæ dicuntur *emptitia*, quod à Domino pretio comparare possint. Hoc à ratione feudi recti, & simplicis, non deficit, nisi in eo, quod gratuitum non est; emptio tamen substantiam feudi non mutat. Feudum præterea aliud est *annale*, quod conceditur sub pacto, ut annum duret; *Conditionatum* auctore Zafio, idem est, atque ad certum servitium adstrictum. *Degenerans* est, non rectum, sed id, quod à vera ratione legitimi, ac recti feudi degenerat, seu deficit. Vera autem, & compendiosa ratio, seu natura *recti feudi* hæc est: quod *ex gratuito beneficio domini originem ducat, quod ad hæredes transire postulat: quod consuetudine in re immobili*; quod vassallus ad incerta servitia, fidelitatis sacramento, obstringatur; quod sine culpa amitti non debeat: quod sine Domini, vel agnatorum consensu alienari non possit.

Quamvis autem *Livellus*, seu Libellus, & contractus Libellarius (ut notat Lessius l. 2. c. 24. n. 6.) passim accipitur tum pro emphyteusi, tum pro feudo (unde communiter id, quod datur in emphyteusim, vel feudum, dicitur dari in livellum) tamen annuente Molina tom. 2. D. 471. Livellus, seu contractus Livellaticus dicitur proprie, quando emphyteuta, vel Feudatarius rem eam, quam in feudum, vel emphyteusim accepit, scilicet contractu, tradit tertio, ut sit veluti *subfeudum*, vel *subemphyteusis*. Unde *livellare* est idem, ac *subinfeudare*, hoc est primum feudum acceptum dare in feudum, vel *subemphyteusicare*, hoc est primam emphyteusim acceptam dare in emphyteusim. Et hoc potissimum tradit ex variis Authoribus Benedictus Pereyra in Elucidario, l. 2. Elucidat. 13. sect. 2. à n. 993. ad rectam notitiam terminorum in hac materia frequenter occurrentium.

Not. præterea, inter species feudo- 1670
rum etiam numerari feudum *hereditarium*; feudum *ex pacto*, & providentia, & *mixtum*. Hereditarium est illud, quod vigore investituræ accipitur pro se, & hæredibus, quibuscunque
tam

ram suis, quam extraneis, sed maribus; Feudum *ex pacto, & providentia* est, quando accipitur pro se, & filiis, seu liberis, nulla facta mentione *hereditum*, qua talium; in quo feudo proinde non succedunt nisi descendentes masculi; & hæc species est maxime secundum naturam feudorum, quæ communiter sanguini conceduntur: vocatur etiam *familiare*; quia in familia primi acquirentis manet; *mixtum* feudum est, quod de utroque participat, quatenus accipitur pro se, liberis, & hæredibus etiam extraneis, sed masculis tantum.

1671 Not. 2. Inter præcipuas qualitates, seu proprietates de jure, vel consuetudine requisitas ad feudum proprie dictum, ac ei ipso jure insitas communiter numerari sequentes, ut sit res immobilis, vel æquipollens; ut ejus dominium utile transeat in accipientem; directum vero maneat penes concedentem: ut ad masculos descendentes transeat, idque in perpetuum: ut fidelitas jurata præstetur domino; ut ex illo servitium personale, & indeterminatum debeatur; ut gratis concedatur; ut sine consensu Domini alienari non possit, nec sine culpa vassalli ei auferri, & similia, quæ pleraque ex definitione, seu descriptione feudi elici possunt, ut tradit Rosenthal. tract. de feud. c. 2. concl. 52. Haunold. tom. 3. tr. 9. à n. 590. & alii.

1672 Not. 3. Ex prædictis conditionibus duas tantum pertinere ad substantiam feudi, videlicet ut in feudum detur res immobilis, vel quæ talis habeatur; & ut is, qui rem in feudum accipit, fidelitatem, & obsequium domino promittat, ac præster, sive cum juramento, sive sine illo; & consequenter, ut dominium *directum* maneat penes dominum; & *utile*, in feudatarium transeat. Reliqua vero in feudo sunt præternaturalia, ac veluti accidentalia, quæ salva feudi substantia per pactiones mutari possunt. Sic Rosenthal. cit. c. 53. Haunold. cit. n. 590. Azor p. 3. l. 10. c. 3. q. 2. & alii; quibus præmissis potissimum nostri fori est agere de feudis Ecclesiasticis; Igitur:

§. I.

Quanam bona Ecclesiastica in feudum concedi possint?

1673 Communis regula est, quæ Ecclesia alienari non possunt, nec concedi posse in feudum; feudum enim habet rationem alienationis, & quidem magis, quam emphyteusis, ideoque difficilius in rebus Ecclesiasticis Prælato permittitur: partim, quia feudum magis ad naturam beneficii, ac donationis, accedit, ut pat. ex lib. 2. Feud. tit. 23. §. *beneficium quid sit*; & §. *imprimis*; donatio autem specialiter prohibita est Prælato, quippe non domino, sed administratori tantum Ecclesiæ, c. 2. de donat. partim, quia feudum fermè difficilius, aut tardius ad Ecclesiam revertitur, quam emphyteusis: nam feudum est jus alieno prædio in perpetuum fruendi, quod pro beneficio dominus dat, ea lege, ut qui accipit, sibi fidem, & militiæ munus, aliudve servitium exhibeat, ut colligitur ex lib. 2. feud. *Qualiter autem res Ecclesiasticæ alienari possint?* constat ex tit. 13. à n. 1148. præsertim concessione in feudum à n. 1240. ubi diximus, quando res in feudum ab Ecclesia *concedi solita*, rursus similiter in feudum conceditur, in hoc casu non requiri solennitates juris, modo res illa, antequam fiat hæc concessio, non sit Ecclesiæ rursus incorporata; secus si foret concessio *nova*, & non *antiqua continuatio*; de conditionibus porro requisitis, ne dicatur *nova*, diximus à n. 1243. his positis:

1674 Prima quæstio est, quæ veniant in consequentiam rei, cujus investituram in feudum quis accipit? R. venire illa, quæ tradi deberent emptori re vendita, cujusmodi sunt ea, quæ ibi reperiuntur tanquam ordinata ad percipiendam ex illa re plenam utilitatem, seu fructum. Hinc concessa in feudum (vineæ v. g. vel sylva) censetur per consequentiam quoque concessum *solum*, juxta L. 13. ff. loquentem de servitutib. prædiorum Rustic. ibi: *certo generi agrorum acquiri servitus potest, velus vineæ, quod*

D d 3

quod ea, ad solum magis, quam ad super-
ficiem pertinet: ideo sublatis vineis servi-
tus manebit; sed si in contrahenda servi-
tute (idem est in constituendo feudo) ali-
ud actum erit, doli mali exceptio est ne-
cessaria.

1675

Quæstio est 2. an, si contingat vafal-
lum Ecclesiæ decedere sic, ut feudum
redeat ad Ecclesiam, liceat Episcopo
talis Ecclesiæ feudum alii dare, sive de
novo infeudare, non obstante juramen-
to non infeudandi de novo inconsulto
Pontificè? ad hanc quæstionem ab Ar-
chiepiscopo Mediolanensi propositam
Innocentio III. ut habetur c. *Ex parte*
2. h. t. respondit Pontifex: *in hoc casu*
feudum decedentis libere, si videris expe-
dire, concedas. Ex hoc textu commu-
niter deducunt Doctores, Prælatum
(non obstante juramento de non infeu-
dando non vafallo) antiquum feudum
absque perjurii metu posse concedere;
sic Navarr. de alienat. rer. Eccles. à n. 11.
& alii. Unde juramentum, de non alie-
nando sine Papæ licentia, non continet
solita alienari, quæ inconsulto etiam Pa-
pa alienantur; sic Navarr. cit. & Gutie-
rez. de juram. confirm. p. 1. c. 32. n. 4.
quo habetur, quod res *consuetæ infeu-*
dari, potest iterum concedi in feudum
sine solennitate, ut per Menochium,
de Arbitr. casu 81. n. 5. cum seqq. Gon-
zalez. ad 8. reg. Cancell. gloss. 6. n. 194.
Ut autem verificetur, *rim esse solitam*
in feudum concedi, sufficere unicam con-
cessionem ante factam cum lapsu 40. an-
norum tradit Jason l. 2. consil. 155. col.
2. Rebuff. de reb. Eccles. non alienand.
n. 33. & alii. Ubi tamen nota, quod
diximus non procedere de *nova rei con-*
cessione, quæ scilicet prius non fuit in
feudum data; sed *concessionis continua-*
zione, seu jam alias in feudum data, nec
ubi prima concessio expiravit, & res ad
Ecclesiam reversa est, eidem incorpora-
tæ, prout dictum est à n. 1240.

1676

Ex eod. c. 2. habetur 2. Prælatum Ec-
clesiæ (si vafallus feudum, quod habuit
ab Ecclesia, licite alienavit,) in eodem
posse filium ipsius, vel consanguineum,
feudi consortem, investire, si viderit
expedire; 3. si feudum licite alienatum
sit à Vafallo, ita, ut Prælatum Ecclesiæ (à
qua tale feudum pendet) non possit fa-

cile illud recuperare, posse talem Præ-
latum id similiter concedere Laico ea le-
gè, ut feudum recuperet, & ab Eccle-
sia in feudum recognoscat; sic Inno-
centius III. in dict. c. *Ex parte*; quod ta-
men semper accipiendum, ut supra mo-
nuimus, si, postquam feudum liberatum
est, & rediit ad Ecclesiam, non sit ei-
dem *incorporatum*; quia sic jus utile, re-
diens ad dominum directum, consoli-
datur cum dominio directo; & res,
prius feudo subiecta, desineret esse *feu-*
dalis; nam tali casu, si alteri concede-
retur, foret *nova concessio*; nec fieri
posset sine juris solennitatibus, ut dixi-
mus à n. 1240. quod etiam dicendum,
si Prælatum videret illam *subinfeudatio-*
nem Ecclesiæ non expedire, ut notatur
in c. *Ex parte* ibi: *si viderit expedire*; aut
si obstat pactum, vel conventio inter
Prælatum, & Capitulum.

1677

Quæstio 3. est, an Vafallis liceat, in-
consulto Domino directo, feudum,
sibi concessum, alienare, alienatione
transfereute rei dominium, & proprie-
tatem in alium? R. negativam haberi
ex L. 2. feud. tit. 52. per constitutionem
Lotharii Imperatoris, ibi: *decernimus,*
nemini licere beneficia: qua à suis Seniori-
bus id est dominis directis) habent, si-
ne ipsorum permissione distrabere, vel a-
liquod commercium adversus renorem no-
stra constitutionis excogitare, per quod im-
perii, vel dominorum minuatur utilitas?
Deinde adjicitur pœna privationis: *Si*
quis vero contra hac nostra legis salu-
berrima præcepta ad hujusmodi illicitum
commercium accesserit, vel aliquid in frau-
dem hujus legis machinari tentaverit, pre-
tio, ac beneficio se cariturum agnoscat. Et
Friderici Imperat. tit. 55. c. 1. ibi: *San-*
cimus, ut nulli liceat feudum totum, vel
partem aliquam vendere, vel pignora-
re, vel quocunque modo distrabere, seu
alienare, vel pro anima judicare sine per-
missione illius Domini, ad quem feudum spe-
ctare dignoscitur. His juribus accedit et-
iam ratio; quia nemo plus juris trans-
ferre potest in alterum, quam ipse habeat;
sed Vafallus non habet jus proprietatis in
feudo sibi concessio, cum id maneat penes
dominum directum: ergo.

Circa istas constitutiones not. 1. eas
procedere, si alienatio illa fiat invito
do-

domino directo, ut constat ex Lotharii L. 2. ibi: *Sine ipsorum permissione*; & Friderici ibi: *Sine permissione illius domini, ad quem feudum spectare dicitur*; Sufficit autem, si consensus Domini ex post facto superveniat, ut tradit Myntinger. cent. 4. observ. 87. Deinde, loqui texum de alienatione, qua, quocunque modo, feudum distrahitur; quamvis fructus feudi ad tempus vitæ suæ possit alteri obligare. Locare autem feudum Ecclesiasticum ad tempus longum, interdictum est in Extravag. *Ambrosia*. de reb. Eccles. alien. non autem *commoditatem*, de quo V. dicta à n. 1257.

1679 Dixi superius n. 1677. alienatione *transfere[n]te feudi proprietatem in alium*; Unde quaestio esse potest 1. An Vasallus inconsulto domino possit feudum dare in *pignus*? 2. An sub *pignoratione omnium bonorum* veniat etiam feudum? 3. An Vasallus possit de feudo *transigere*? 4. An Domini consensus Vasallo datus pro alienatione feudi transeat etiam *ad haeredes* Vasalli?

Ad 1. B. Per se loquendo non posse alteri, quam Domino; constat i. ex Constit. Friderici Imperat. in n. 1677. ibi: *nulli liceat vel pignorare*; Deinde ex L. 2. feud. tit. 8. ibi: *nam nec pignus, quod consultum dicitur, fieri potest ex feudo*, praesertim, cum pignus junctum sit periculo alienationis quoad proprietatem; nam in casu, quo non redimitur, pignoratario jus est illud vendendi, ut sibi ex pretio satisfaciatur; dixi: *alteri, quam domino*, nam domino potest, & ita quidem, ut ille fructus non teneatur computare in sortem per c. 1. h. t.

1680 Ad 2. B. Negative. Nam Vasallus alteri oppignorans omnia sua bona non censetur pignori subicere alia sua bona, quam, quæ licite potest; at licet feudum veniret etiam inter bona Vasalli, ut aliqui probabiliter existimant, arg. L. 4. ff. de V. S. quia tamen feudum inconsulto Domino per se loquendo Vasallo non licet in pignus dare alteri ex n. praecedenti, oppignorando *bona omnia*, non veniet sub tali pignore etiam *feudum*.

Ad 3. Non posse, transactione possessionem in alterum transfere[n]te; nam hac esset distractio feudi in praedictum

domini, quod n. 1677. cit. constitutionibus Vasallo prohibita est.

Ad 4. B. Probabilius negari, si feudum haereditarium non est; talis enim consensus est stricti juris, adeoque non debet extendi ultra personam Vasalli.

Quaestio 5. est, an Vasallus, absque consensu Domini, possit feudum sibi concessum *subinfundare*? 2. An effectus subinfundationis differat, si sit feudi novi, vel si antiqui? 3. An subinfundatio etiam procedat in feudis Ecclesiasticis? 4. An liceat Subinfundatio feudi subinfundari? 5. Quid dicendum de subinfundatione *Ecclesia*? 6. An ei locus sit in feudo jurisdictionis? 7. Quid juris, & oneris consequenter Vasallus ex subinfundatione sibi facta? 8. An percat subinfundatio amisso feudo?

Ante resolutionem nota, quod *subinfundatio* nihil aliud sit: quam actus, quo Vasallus feudum, quod habet, vel totum, vel aliquam ejus partem, alii in feudum legitime concedit; Germani vocant: *Uffter-Lehen*. Nota 2. in c. 19. de decimis, ex Concilio Lateranensi desumpto, sic statutum legi: *Prohibemus, ne laici decimam cum animarum suarum periculo detinentes, in alios laicos possint aliquo modo transferre*. Si quis vero perceperit, & Ecclesiae non reddiderit, *Christiana sepultura privetur*. Ex quo textu communiter deducunt aucthores, quod, si quis ejusmodi decimas habeat per modum feudi, non possit in illis alium infundare; alium, inquam, *Laicum*, aut privatam personam; bene tamen Ecclesiam, quod conceditur c. 7. de his, quæ fiunt à Prælato sine consensu Capituli; ibi in fine: *Sufficit consensus Episcopi, ut licitum Ecclesiae sit decimas de manibus recipere laicorum; hoc autem de illis decimis intelligimus, quæ Laicis in feudum perpetuo sunt concessæ*: quibus positus:

Ad 1. B. posse servatis tribus conditionibus; 1. Si dederint sincere, absque fraude; 2. Si ejusdem conditionis personæ; 3. Si eadem lege, vel pacto. Prima conditio colligitur ex L. 2. Feud. tit. 3. S. *Sed etiam res*, ibi: *per feudum tamen cuiuslibet dare potest, nisi fiat in fraudem nostræ constitutionis, de non alienando*.

do. Secunda tit. 26. §. *Vasallus*. ibi: *in feudum tamen recte dari potest, dum tamen militi detur*, & §. *similiter* tit. 34. ibi: *in feudum tamen recte dabitur, si secundam personam sit talis, qua feudo servire possit, ut si das miles sit, & ille, qui accipit feudum, inveniat miles*. Tertia eod. §. *Vasallus*, paulo post, ibi: *Profecto ille, qui suum beneficium alii dat in feudum, non debet alia lege dare, nisi, qua ipse habeat*: Ut, si habeat sibi, suisque hæredibus (quod intelligi debet de folis masculis) non debet aliis dare, ut habeat ipse, & sui hæredes masculi, & foeminae. Hæc tamen intellige, quando Vasallus non accepit feudum ea lege, ut ei proprio corpore insitit. Coeterum, est constitutio Friderici Cæsaris Vasallo prohibita sit *omnis* alienatio feudi inconsulto Domino; non tamen intelligitur de subinfundatione; quia non est proprie alienatio, seu translatio juris feudalis in subfeudatarium, cum extinctione oneris in subinfundante; cum adhuc maneat Vasallus, & obstrictus ad onera feudi, quantumvis alteri subinfundati.

1684 Ad 2. R. Essè hoc discrimen, quod, si feudum sit *antiquum*, mortuo Vasallo subinfundante, per eos, qui jure vocantur in Successionem, possit feudum avocari à Subinfundatario; Cum resolutio jure dantis, resolvatur jus accipientis, per L. 31. ff. de Pignorib. si autem feudum sit *novum*, & hæredes Vasalli subinfundantis non velint, aut jure non valeant succedere in feudum, posse retineri ab eo, apud quem subinfundatum est, si Domino directo præstare velit onerata feudo imposta; nam iste subinfundationis effectus est, ut dicemus n. 1687.

1685 Ad 3. R. Quod sic; cum jure Ecclesiastico nihil in contrarium dispositum sit extra casum, quem n. 1682. retulimus ex c. 19. de Decimis.

Ad 4. R. Quod sic, seclusa consuetudine, conventionem, vel statuto restringente solum ad certum numerum generationum, vel personarum, prout constat ex §. *similiter* relato superius n. 1683. ibi: *& ut hoc dare liceat usque in infinitum*.

Ad 5. R. Ecclesiam, alicui concessam

in feudum, non posse subinfundari, ex L. 2. feud. tit. 13. §. *Si Clientulus*. ibi: *Inde prasumi potest, si Clientulus fecerit libellum in perpetuum de feudo suo alicui Ecclesia, non valet*: Ideo scilicet, quia nunquam reversurum sit ad Dominum, cum Ecclesia non desinat esse hæres; quod observandum est, & in privato ex natura perpetui libelli.

Ad 6. communiter affirmatur, si Vasallus habeat feudum, intra, vel extra curtem Domini, modo sit in territorio, quod subjacet jurisdictioni domini directi, quia jura non distinguunt; per *curtem* autem Domini intelligitur ejus Curia, ut notat Percyra in Elucid. n. 1885. ex L. *Capitalium*. ff. de pœnis.

Ad 7. Resp. Subinfundatarium ex subinfundatione consequi jus utile cum omnis commodi perceptione, subalternatum tamen, seu aliquo modo, nimirum mediâ subjectum domino directo, ut si subinfundans in debitis obsequiis deficeret, ab isto exigi possent, ne Domino directo Subinfundatio nullum omnino commodum ferat, quamvis Subinfundatus (loquendo immediate,) Vasallus sit subinfundantis.

Ad 8. Resp. Questionem procedere de casu, quo feudum perit in Vasallo *immediato*, ut revertatur in manus Domini directi, vel per *feloniam*, vel refutationem, quin per hoc ulli descendenti, vel agnato aperiatur? quoposito communior sententia negat ex l. 2. feud. tit. 9. §. si vero, ibi: *Si tamen sine hærede masculo descendente decebat, et feudum in manu Domini resurabat, aut alia forte ratione intercedente culpa amittebat, tunc omnis feudi alienatio ad irritum revocabatur, eo excepto, quod ille qui secundo loco feudum acceperat, non amittebat, si priori Domino servire, & ab eo feudum recognoscere volebat*.

Not. autem per *refutationem feudi* intelligi ejusdem renunciacionem, seu cessionem factam à Vasallo, quæ erit refutatio *propria*, seu realis, si fiat in manus Domini: *impropria* vero, si fiat agnatis: per *feloniam* autem intelligitur culpa injuriæ, propter quam Vasallus amittit feudum v. g. si tribus vicibus, legitime citatus, fidelitatem præstare nolit: vel, si infundavit alia lege, quam ipse ha-

habeat; vel talem Vafallum, qui feudo infervire non potest. V. Hofliens. in summ. de feudis.

1688 Not. 2. Quando dicitur, ad Subinfeudationem requiri, quod fiat *sincere*, & *absque fraude*, requisitam sinceritatem laedi, si fieret in re venditio, licet diceretur subinfeudari; vel à Vafallo vidente se paulo post decessurum sine liberis, & sic dominus directus cogere- tur ex subinfeudatione sustinere novum Vafallum juxta n. 1687.

Not. 3. Per verba: *ejusdem qualitatis*, & *conditionis*, non denotari *nobilitatem*, quasi Comes esse debeat subfeudatus, si subinfeudans Comes sit; sed intelligi qualitatem, qua aequè onera feudi sustinere, & Dominus eadem, ac prius facilitate illa recipere possit.

Not. 4. Non valere subinfeudationem, quando Vafallus in investitura specialiter prohibitus fuit, *ne feudum alienet*; nam in tali, per jus commune illi aliunde interdicta est omnis alienatio proprie dicta; ergo, ut frustra non sint verba pacti adjecti in investitura, & consequenter aliquid operentur, intelligi debent etiam de subinfeudatione, licet strictè non sit alienatio.

§. 2.

An Ecclesia amittat feudum ex delicto, quod alias inducit privationem feudi?

1689 Ante resol. not. plures esse casus, quibus ex delicto feudum amittitur; primus est, si vendatur feudum absque consensu Domini, constat ex dict. à n. 1677. ibi: *pretio, ac beneficio se cariturum agnoscat*. 2. Per feloniam, ex n. 1687. tertio neglectu investiturae, per l. 2. feud. tit. 24. §. *prima*; quod tamen intellige, si hoc fiat Vafalli dolo, vel culpa per tit. 52. §. *fin.* petenda autem est, si feudum sit antiquum *intra annum, & diem*, si Vafallus sit paganus; *intra annum, & mensem*, si miles per cit. §. *Prima*, & l. 1. tit. 22. per investituram autem intelligitur sollemnis actus, quo Vafallus Domino ad fidem obligatur, & in Tom. III.

rei feudalis possessionem mittitur, de quo v. dicenda à n. 1724. In feudo autem *novo* non committitur feudum à non perente investituram, nisi negligendo, cum Dominus urget.

Quarto feudum amittitur recusando fidelitatis juramentum per l. 2. tit. 24. §. *est*; quinto, si domino debita servitia non praestiterit, tit. 24. §. *item*; quod maxime consideratur, ut colligitur ex l. 1. tit. 5. sexto, si feudo abutatur per l. 2. tit. 27. §. *publici latrones*; septimo, si domino abneget feudum, vel ejus conditionem, aut pacta adjecta, per l. 2. tit. 26. §. *si Vafallus*; octavo, si egerit contra formam fidelitatis; nono si factus sit infamis infamia juris, per tit. 37. l. 2. plures ejus causas, ex quibus propter delictum Vafallus privatur feudo, videri possunt deductæ ex libris feudorum apud Haunold. tom. 3. tr. 9. à n. 851. Illud hic annotandum, quod idem author tradit n. 863. Vafallum feudo privari posse Judicis sententia non tantum ex causis in feudali jure expressis, sed etiam ex causis similibus, aut majoribus.

Ratio sumitur ex §. *item qui*. tit. 24. 1691 ibi: *Sed quia natura novas deproperat edere formas, potest multis modis contingere, ut alia emergant causa, quibus videatur justè adimi posse feudum; ideoque iudex solers, & discretus, & aequitati obsecundare sollicitus, cuncta similiter dispensans, provideat, si qua fuerit antiquioribus causis similis, seu major, ut proinde sciat, utrum beneficium sit amittendum, an nihilominus retinendum?* Sed nota hoc constitutum jure speciali in materia feudorum, non ad casus alios extendi debere, nisi etiam in iis expressè cautum sit, quòd à similibus ad similia procedi possit; quibus positus:

Ad quaestionem initio propositam 1692 distinguendum, an Ecclesia perdat feudum *ratione delicti ab ejus Pralato admissi?* an verò Clericus jure suo, non Ecclesiae, habens feudum? Quare Resp. 1. Clericum, vel Prælatum in feudis patrimonialibus, paternis, aut privatis, ad se pertinentibus, aestimari tanquam Laicum, ut tradit Layman. D. de alien. rer. Eccles. thesi. 95. consequenter eo privari, si committat delictum, ex quo eodem

Ecc

priva-

privaretur Laicus, & ratio est; quia in materia talis feudi etiam Clericus conveniri potest coram Domino directo feudi per c. *Ceterum* 5. de Judiciis, ubi dicitur, quod, si Ecclesia aliqua (v.g. Monasterium) quibusdam prædia conceisset in feudum, & inter vassallos controversia oriatur circa feudum, tum ordinarius Judex v.g. Episcopus se immiscere non potest; Sed questio illa feudalis coram Domino feudi, qui in casu nostro est Abbas, agitari debeat, dummodo actor ibi justitiam consequi possit; alioquin Ordinarius loci adiri poterit; quo habetur, quod Dominus feudi ordinariam habeat jurisdictionem, si inter vassallos orta sit controversia, feudum ab ipso acceptum concernens; ut habetur lib. 2. feud. §. *Præterea*, de prohibita feudi alienatione per Fridericum Imper. ad hoc autem duo requisita sunt.

1. ut controversia sit super feudo, seu jure feudali; ita, ut ex legibus feudorum lis decidenda sit; 2. ut uterque litigantium agnoscat se Vassallum, ut bene hic Decius n. 11. Si autem non Vassallus cum Vassallo contendat, tum ad ordinarium Judicem (si iste diversus sit à Domino feudi) recurri debet, ut colligitur ex lib. 2. feud. tit. 27. de pace tenenda. §. *Si duo*. V. dicta l. 2. tit. 1.

1693 R. 2. Si Prælati Ecclesiæ, habens ratione suæ dignitatis Ecclesiasticæ feudum Ecclesiasticum, pertinetis ad solam ejus mensam, delinquat, delicto, cui annexa sit privatio feudi, non propterea privari Ecclesiam, sed solum Prælatum, sic, ut, dum est in ejus administratione, careat omni ejus utilitate; quo tempore feudum redit ad dominum directum, *quoad fructuum perceptionem*, non tamen nisi dum alius in eadem dignitate succedat. Ratio primi sumitur ex reg. 76. in 6. ibi: *Quia delictum persona non debet in Ecclesia detrimentum redundare*; ratio secundi, quia *pæna sequitur, & tenet auctorem delicti, non alium*, ut habetur l. 2. feud. tit. 40. de Capitulis. §. *Item si Clericus*, propter rationem in præmissis.

1694 Dixi: Si pertineat ad solam Prælati mensam; nam si pertineret ad solum Capitulum, hoc propter delictum Prælati non puniatur ex data regula 76. si ipsum

delicti non sit particeps, ut colligitur ex c. *Damnatus*. 2. de summa Trinit. ubi ex errore Joachimi Abbatis, Monasterii Florentis, per Concilium damnato, nihil redundavit in ejus Monasterium: Si denique pertineret communiter ad mensam Prælati, & Capituli; propter solius Prælati delictum Capitulo stare jus fructuum ex feudo secundum portionem alias respondentem.

§. 3.

An Dominus directus, à Vassallo recipiens feudum in pignus debiti; teneatur fructus computare in sortem?

Casus esse potest, si Vassallus ab Ecclesia accepit in feudum certas ejusdem possessiones; deinde contracto debito propter mutuum ab eadem acceptum; eidem in pignus debiti ex mutuo; cedit easdem possessiones: videtur enim in hoc casu Ecclesiam, seu dominum directum teneri, fructus, quos percipit ex pignore, compensare in sortem; ne committat usuram, si mutui accipiendo aliquid ultra sortem, si hæc integra solvenda illi foret à mutuatario? *Questionem hanc Innocentio III. proposuit Mariensis Episcopus.*

Ad hanc questionem respondit Pontifex, quod *gageria*, quam de feudo Ecclesiæ suæ Episcopus iste à quodam M. recepit, liberè possit ab illo detineri, *fructibus non computatis in sortem*, ita tamen, ut, quam diu Episcopus, fructus illos recipit, *in sorte minime computandos*, idem M. à servitio, ad quod pro feudo tenetur, sit immunis; ubi nota *gageriam* linguâ veteri Germanorum idem significare, quod *pignus*, ut notat Glossa ibid. v. eodem.

Difficultas est 1. quomodo id procedat, cum generaliter dicatur, *dominum non teneri fructus feudi computare in sortem*, si fructus excedant servitia, quæ feudo apud Dominum loco pignoris existente remittuntur? 2. an hoc etiam procedat de fructibus ex melioratione feudi

feudi per Vasallum facta? 3. an hoc procedat non tantum, si Dominus directus sit Ecclesia; sed etiam, si secularis? 4. an si feudum sit emptitium saltem ex parte? 5. an idem procedat, si Domino directo in pignus detur res emphyteutica?

1698 Ad 1. respondent aliqui, propterea Dominum posse tali casu percipere fructus feudi omnes (seclusis iis, quæ nascuntur ex meliorationibus Vasalli) quia hoc, *Speciali jure*, statutum est in favorem Ecclesiæ, quando vicissim Vasallo remittuntur servitia; verum textus probabiliter procedit in feudo non tantum Ecclesiastico, sed etiam civili, seu seculari, ut constabit ex seqq. Nec in hoc attenditur *ratio Ecclesiæ*; si enim fructus pignoris illicitè non computantur in sortem, nec Ecclesiæ licebit; cum usura sit prohibita jure naturali, & divino. Si autem sit licitè, etiam in feudo seculari procedet.

1699 Alii censent, ubi feudum à Vasallo datur domino directo in pignus, illud consolidari cum dominio directo, consequenter à Domino fructus ejus percipi ex re sua, ubi nulla intervenit usura; pro hac opinione referuntur Abbas in dict. c. 1. h. t. n. 5. Imola n. 7. Fagnanus n. 2. Verum hanc consolidationem negat Covarr. l. 3. resol. c. 1. n. 4. Cum in jure nullibi dispositum reperitur, feudo dato in pignus Domino directo, jus utile consolidari cum proprietate, seu redire ad dominum directum, aut eo casu jus percipiendi fructus feudi desinere in Vasallo.

1700 Vera ratio petitur ex natura, seu conditione feudi, quod alicui conceditur propter servitia, mutua conventionione Domini directi, cedentis Vasallo jus utile, & Vasalli obligantis vicissim se ad servitia constituta illo pacto; unde sive excedant, sive minora sint fructibus feudi, hoc non attenditur supposito contractu feudali; & Dominus eos sibi capiet, quam diu Vasallus servitia præstare cessat ex hoc defectu, coactus Domino directo feudum oppignorare. Nam Vasallus jus percipiendi fructus ex feudo solum habet, quam diu non ces-

Tom. III.

sat à servitiis; Ita Zoësius h. t. n. 6. Barbof. in dict. c. 1. n. 2. & alii; id quod procedit, sive fructus excedant, sive minores sint servitiis debitis; si semel deductum est in pactum, jus utile Vasallo comperere quoad perceptionem fructuum solum præstitis servitiis conventis.

Ad 2. Respondetur, quod non, de illis fructibus, qui proveniunt ex melioratione feudi solum extrinseca per Vasallum facta; nam pro his constituta non sunt servitia; quia quamvis illa fructuum pars, quæ juxta viri boni arbitrium proportionabiliter servitiis respondet durante pignore, illis cessantibus ad dominum pertineat, illa tamen, quæ meliorationibus, aut expensis correspondet, in sortem principalem necessario computari debet; alias usura committitur.

Ad 3. Resp. quod sic; juxta dicta n. 1700. excipitur tamen ab universali regula. 1. feudum *francum*, de quo n. 1668. nam in hoc Vasallus omnino liber est ab onere obsequiorum, ex natura, seu conditione talis feudi; ita Sylvester V. *Feudum* n. 3. ad 4. Respondetur, quia parte feudum est emptitium, seu non gratis datum; sed pretio concessum, non esse feudum, proprio, ac ordinario, sed extraordinario modo concessum, de quo non agitur in dict. c. 1. consequenter fructus ex feudo, qua parte respondent emptioni, non posse sine usura non computari in sortem à Domino directo, si etiam eam partem feudi à Vasallo accepit in pignus; quia remissio servitorum non relevat eam partem feudi à Vasallo, comparatam pretio, sicut alteram, adeptam pro servitiis. Quod autem dictum est in c. 1. de feudo, censent communiter etiam dispositum de emphyteusi, Fagnan. in cit. c. 1. h. t. & seq. ac alii. cum ambo in paucis differant, & argumento à feudo ad emphyteusim in hac materia legitimum tradat Everardus arg. legati à feudo, ad *emphyteusim*.

Ecc 2 S. 4. An

S. 4.

*An Clerici, tam seculares, quam
Regulares, succedere possint
in feudo?*

1703 **S**I velimus inherere apicibus juris, dicendum est, Clericos in sacris constitutos arceri à feudis per text. lib. 2. feud. tit. 30. ibi: *Ex hoc illud descendit, quod dicitur: Clericum nullo modo in beneficium paternum debere succedere, etiamsi, postquam habitum Religionis assumpserit, postposuerit; idem in omnibus, qui habitum Religionis assumant, ut conversi: hi enim nec postea in feudo succedant: & si quod habent, perdant.* Deinde tam de Clericis istis, quam Religiosis professis extat textus eod. lib. 2. tit. 26. §. si quis ibi: *Qui Clericus efficitur, aut votum Religionis assumit, hoc ipso feudum amittat.*

1704 Stando igitur in hoc rigore juris feudalis nihilominus dicendum, 1. His textibus non comprehendi nisi Clericos in sacris; nam hi solum perpetuo inhabiles sunt ad obsequia feudorum secularium; non autem, constituti solum in prima tonsura, & minoribus; cum isti possint ex libitu redire ad statum secularem; 2. non procedere in feudo *franco*; quia in hoc servitia sunt remissa; 3. nec in Religiosis non professis, nec constitutis in sacris, cum & hi possint ex Religione dimitti, & ad seculum redire; consequenter impediti non sint *perpetuo*, ut tradit Haunoldus tom. 3. tr. 9. n. 792. quod à fortiori procedit *de Novitiis*.

1705 **Q**uestio est, an Clericus in sacris, vel Religiosus, ex dispensatione Papæ transiens ad statum secularem, esset capax feudorum, non obstante illo rigore juris feudalis? In hac questione distinguit Rosenthal conclus. 30. n. 3. lit. D. apud Haunold. §. *Illud*; inter feuda post dispensationem oblata; & ante aperta, seu devoluta; & affirmat quoad oblata; non, quoad ante aperta, vel devoluta; cuius ratio est, quia supposita tali dispensatione, & facto transitu ad statum secularem, sublata est inhabilitas ad obsequia ex feudo debita, pro-

pter quam leges feudales, allata superius, eos excludunt à successione, vel acquisitione feudi; ante illam autem, adhuc stant. Et ideo etiam filius professus in Religione bonorum tam in communi, quam persona particulari, & omnis successio incapax, esto excluderetur à successione paterna tam ex testamento, quam intestato, dum est in eo statu, posset tamen utroque modo succedere, si pater obiret, postquam translatus est legitime ad Religionem eorum bonorum, ac successio capax; sed hæc *de rigore* juris feudalis.

Spectata vero consuetudine in pluribus regnis, & provinciis aliter discurrendum est, cum hæc res tota sit meri juris positivi humani, adversus quod consuetudo legitime inducta jure prævalet; unde plures sunt casus excepti, ubi cum primis oppositum communibus feudorum legibus laicis secularibus observatur *quoad Clericos non Regulares*. Primo enim, ubi feudum annexum est dignitati Ecclesiæ, id transit in Successionem, ut constat ex usu Germaniæ, ubi Episcopi, qui succedunt in dignitate, cui feudum annexum est, succedunt pariter in feudum Imperiale; id quod etiam jure canonico receptum est c. 7. de foro compet. ubi etiam Clerici Domino directo feudi, esto secularis sit; & laici, Ecclesiastico (si feudi Dominus directus sit) in causis ad tale feudum pertinentibus, subjiuntur. Deinde idem dicendum est 2. si feudum sit francum ex n. 1704. 3. Si servitium præstandum non dedecet statum Clericalem; 4. Si tantum sit reale servitium; 5. Si foret alienum à statu Clerici, sed à Domino directo permittatur præstare servitium per alium. 6. Si feudum sit hæreditarium ad quoscunque hæredes; &c. hæc de jure seculari.

Nam spectato jure canonico secus est, 1707 ut colligitur 1. ex c. *Transmissa*. 6. de foro competente, ubi dicitur, quod si questio feudalis est inter Clericum, & Laicum, cognoscet Dominus feudi; sed eo negligente, cognoscet delegatus Papæ, etiam ante negligentiam datus; & c. *Verum*. 7. cod. ubi dicitur: per dominum feudi secularem, sive Ecclesiasti-

fiaticum, quaestionem feudalem terminari debere, etiam si Vasalli sunt Clerici; & si plures pretenduntur Domini, non posse unum cognoscere, maxime alio praesente, an feudum ad eum pertineat? Demum etiam c. unico de statu Regularium in 6. §. verum. ibi: Verum quando Abbatisa, vel Priorissa cujusvis monasterii pro feudo, quod monasterium ipsum tenet ab aliquo principe, seu domino temporali, sibi debet homagium, vel fidelitatis sacramentum praestare, (nisi, quod per Procuratorem illud praestet, possit efficere apud eum) de monasterio cum honesta, & decenti Societate exire poterit eo casu licenter, homagio facto, quamprimum commode poterit, seu fidelitatis praestito sacramento, ad ipsum monasterium est vestigio reversura; sic, quod in fraudem residentiae, sive morae claustralis, nihil fiat omnino.

1708 Ex his enim iuribus clare deducitur, spectato jure Ecclesiastico, Clericos, Religiosos, eorumque Monasteria, esse capacia, ut feuda habeant non tantum Ecclesiastica, sed etiam secularia, seu à Principibus Secularibus concessa, ita quidem, ut hoc etiam extendatur ad Monasteria Sanctimonialium; quo casu Abbatisa, vel Priorissa, quae propter feudum tenetur praestare juramentum fidelitatis alicui domino seculari, si per Procuratorem illud praestare nequit, potest cum honesta societate exire, modo statim praestito juramento, revertatur; ita Sanchez in praecipua Decalogi tom. 2. lib. 6. c. 15. n. 51. Bonac. de claustr. q. 1. punct. 9. n. 9. ad verrens in hoc casu superioris licentiam petendam esse; quod, si nulla causa ductus, illam denegat, hoc constituto posse autoritate juris Abbatisam ingredi. Ex quo habetur, quod possit Vasallus ex consensu Domini juramentum fidelitatis ipsi domino feudi praestare per Procuratorem, habentem ad id speciale mandatum, Sanchez in praecipua Decalogi tom. 1. l. 3. c. 13. n. 21. ubi n. 17. Subdit, quod juramentum, quantumcunque personale sit, ex parte jurantis, possit praestari per procuratorem.

1709 Nec obstat ea, quae allegantur in contrarium ex libris feudorum, de quibus

n. 1703. nam illae leges non loquuntur de feudis, quae Clericus acquirat primum, postquam Clericus factus est; sed illis, quae, cum adhuc laicus esset, habebat spe successionis, & ubi contingit casus, quo ad successionem vocaretur, non amplius est Laicus, sed Clericus, de quo V. dicta n. 1705. Deinde negandum est, respectu Clericorum, vel Religiosorum, dictis feudorum legibus Laicis, locum esse, quia consuetudines, seu leges feudales, quae disponunt ut personae Ecclesiasticae, non modo feudum non acquirant, nec in eo succedant, sed etiam ut perdant, quod prius habebant, cum specificè disponant de rebus ad Ecclesias; vel Ecclesiasticas personas pertinentibus ratione utilis domini, non valent ob defectum potestatis, ut constat ex c. quae in Ecclesiis 8. de const. nulla enim jurisdictio se potest extendere ultra limites. L. ult. ff. de jurisdictione: & docet Fagn. in cit. c. quae in Ecclesiis n. 52.

1710 Quaestio est, an si Vasallus profiteatur in Religione bonorum temporalium capaci, saltem in communi, feudum, quod habet, per consequentiam personae transeat ad ejusmodi Religionem? & quod sic, modo feudum tale sit, ut servitia, ratione illius debita, etiam à monasterio praestari possint, prout est in casibus allatis n. 1706. Dixi: bonorum temporalium capaci; secus enim facta professione transibit ad eos, qui jure vocantur, perinde, quam si vasallus naturaliter mortuus esset; ratio autem datae resolutionis est, quia monasterium bonorum temporalium in communi habendorum capax, succedit ipso facto, jure personae in istum translatae, accessorie, & per consequentiam personae sine ulla exceptione alicujus juris, succedit in omnia bona sui professi, quae ante ingressum habet, & de quibus ante non dispositum fuit; sed inter illius bona ponitur feudum cum oneribus praestabilibus à monasterio (ut ponitur in casu) ergo si de illo ante ingressum non disposuit, per consequentiam personae, & accessorie transit in Monasterium: ergo religiosa professione non extinguitur; major probatur, nam monasterium habens jus bonorum in communi

communi, & successione, succedere in omnia Religiosi bona, de quibus ante professionem non disposuit, sive ab ipso ante professionem, sive post acquisita sint, sive titulo donationis, hereditatis, aut quocunque alio adquisierit; constat aperte §. *ingressi*. & §. *si qua mulier*. C. de sacrosanct. Ecles. desumpt. ex §. *Illud quoque*. authent. de Monachis, & §. *si qua*, authent. de sanctiss. Episcop. item c. *si qua mulier* &c.

1711 Not. autem 1. has legum constitutiones non habere vim, quatenus solo jure civili inductæ sunt, ut recte notat Azor tom. 1. instit. moral. lib. 2. c. 8. q. 1. (quia expresse constituunt de Monachis) sed quatenus approbatæ sunt à potestate Ecclesiastica: eas autem approbavit D. Gregor. Papa 1. 7. registri in indict. 2. epist. 7. quæ approbatio refertur in cit. c. *quia ingredientibus* ibi: *Sed res eorum ejusdem monasterii juris fiant, aperta legis definitione decretum est*; id, quod communi omnium Pontificum consensu receptum est. Hanc porro successionem in omnia jura sui professi, extendit Sanch. cit. l. 5. Decalogi c. 4. n. 6. ex privilegio Pii V. etiam ad casum, quando ante finem Novitiatu fit professio in articulo mortis.

1712 Ex hoc nota 2. quod professus in religione bonorum capaci per professionem non amittat jura *suijatis*, & *agnationis*; sed succedat tanquam *heres*, eademque per consequentiam personæ in monasterium professione sua translate secum ferat ad monasterium; ita Wadingus de contract. D. 5. d. 7. §. 2. n. 5. Sanch. cit. lib. 7. c. 12. n. 5. ex L. *fin*. C. de Episc. & Clericis, ubi annotat, ejusmodi professum perinde succedere, ac si Religionem ingressus non esset. Ex quo deducit, quod monasterium *sui professione nomine* retineat omnes qualitates, & prerogativas filiorum; cum ex n. dict. ad monasterium secum ferat omnia sua jura, quæ ante ingressum habuit.

1713 Sed hoc limitatur 1. ut non procedat de monasterio, nec bonorum in communi capace; nam in tali Religione, professio æquivaleret morti naturali, quæ extinguit omne jus, vel communiter, vel particulariter habendi bona temporalia. 2. Ut solum procedat, quam diu

professus naturaliter vivit; cum monasterium prædicta sui professi jura habeat, non suo, sed personæ in ipsum translate nomine. 3. Ut solum procedat in casu, quo Religiosi talis Religionis non habent in particulari bona; si enim illa habeant, in hæc non succedit monasterium, sed ipse Religiosus.

Not. 3. statutum excludens à parentum successione filium, religionem ingressum, esse iniquum, & irritum; sic citatis in favorem hujus sententiæ plurimis legistis, & canonistis, expresse docet Sanchez cit. n. 18. Nam tale statutum Laicorum nequit unquam ejusmodi filium ligare; vel enim ligaret eum ante Professionem? vel emissâ jam professione? De primo videtur certum, quod non; nam quovis instanti professionem antecedente manet successione capax, utpote sui juris æque, ac non religiosus; in ipsa autem actuali professione, & post illam, nullo modo subest jurisdictioni Laicorum. Nam leges civiles, licet saveant Clericis, etiam expressam ipsorum mentionem facientes, nisi recipiantur ab Ecclesia, ipsos non ligant; cum ferantur in non subditum.

Si dicas cum sententia contraria: est tale statutum sit irritum, si sic disponat: *ingressi religionem non succedat*, si tamen sic disponat: *ingrediens religionem non succedat*, valet; quia priori casu statutum afficit jam effectos Religiosos, in quos statutum laicorum jurisdictione caret, sicut & potestate ligandi Religiosos, & quascunque personas Ecclesiasticas: at in posteriori casu afficit eos ante ingressum, quo tempore seculares sunt. ita Barrol. L. *fin*. lectura 1. n. 6. C. de pactis. R. licet ejusmodi statutum fiat in Religiosos, *ante ingressum Religionis*; & consequenter tempore habili, quia tamen ejus effectus confertur in tempus inhabile, nimirum *in tempus post ingressum* (nam ante hunc non liget absolute, sed solum conditionate sub conditione, quæ ponitur, dum non subest amplius jurisdictioni) omnino irritum erit. *Idem enim est, aliquid fieri tempore inhabili, & ejus effectum conferri in tempus inhabile*, per L. *quod sponsa*. C. de donat. ante nuptias.

Not. 4. Monasterium accessorie suc- 1716
ce-

cedens in bona sui professi, nimirum ratione personæ, religiosa professione in ipsum translata; non succedere, ut *heredem proprie*, nec *jure hereditario*, sed jure cujusdam acquisitionis naturalis, & accessoria personæ. Constat ex Authent. *Ingressu*. C. de sacrosanct. Eccles. ibi: *ipso ingressu se, suaque dedicat Deo*: ubi nota, *lis ipso ingressu*, idem esse ac *ipso facto*, ut constat ex authent. de Monachis. §. *Illud quoque* ibi: *ingredientem simul sequantur res*; nam *heredes* non acquirunt ipso facto hereditatem relictam, vel possessionem, L. *cum heredes*. ff. de acquirenda possess. secus autem est in casu, quo monasterium succedit in bona professi, quæ habuit ante ingressum, ut dictum est; ita Sanchez l. 7. Decalogi c. 12. Wadingus de contract. d. 5. d. 7. §. 2. n. 3. & apud illum legitur cum Bartolo in auth. *si qua mulier*. C. de sacrosanct. Eccles. Baldus L. *filium*. ff. qui sui sunt: volentes ejus bona per consequentiam Personæ transire in monasterium, sicut in arrogantem bona, & jura arrogati. Infit. de acquirit. per arrogat.

1717 Dixi, quando monasterium succedit *accessorie*, nimirum ratione personæ in ipsum translata; secus enim quoad acquisitionem possessionis ipso facto fallit 1. si transferens se, suamque personam, sibi providit, expresse, & principaliter etiam transferendo bona, ita Sanchez cit. n. 25. nam tali casu absque traditione non acquirit monasterium dominium, & possessionem. Fallit 2. si monasterium tempore professionis contradicit acquisitioni bonorum. 3. Fallit in aliis bonis, quæ accedunt primo post professionem; nam in his ipso facto acquiritur solum dominium; sed possessio capienda est, ut docet Abbas c. *In presentia*. de probat. n. 74.

1718 Ex hoc etiam sequitur, idem dicendum esse, si quis habeat usumfructum, eum pariter cum usufructuario transire in Monasterium per consequentiam personæ; si in eo usufructuarius legitime professus sit, & monasterium sit capax habere bona temporalia in communi; hanc sententiam tuetur Cynus, Baldus, Salycetus, Bartolus, Sylvester, Molina, Azor, & plurimi alii, quos citat, & sequitur Thomas Sanchez l. 7. Deca-

logi c. 13. n. 48. ratio est eadem, quæ in n. 1710. de emphyreusi autem dicemus à n. 1741. si dicas usumfructus est *jus personalissimum*, ac ita personæ cohærens; ut nec cessione, nec alio modo possit in alium transire; ergo extinguitur professione religiosa etiam in Religione successione capaci; patet consequenter quia tali casu nec potest remanere in professo, cum sit redditus incapax cujuscunque proprii habendi; nec potest transire in monasterium, quia sic transiret in alium, quod juri *personali* repugnat: ergo. Nam *z. trans. ant. N. consequ. & dico*, quod tali casu transeat in monasterium per consequentiam personæ. Quare not. monasterium posse dupliciter comparari ad illum usumfructum recipiendum. 1. ratione sui, & non ratione personæ in ipsum translata. 2. non ratione sui, sed ratione personæ in ipsum translata; si consideretur hoc secundo modo, manifestum est, quod monasterium ratione sui professi per consequentiam hujus personæ habens usumfructum, non sit alia persona ab usufructuario; cum usufructuarius sit formalissime illa persona, ratione cuius monasterium habet usumfructum, quamdiu ille naturaliter vivit. Quare in dato casu non est simpliciter verum: *monasterium habet usumfructum*; sed cum addito *per consequentiam personæ*, quo notatur jus personæ in ipsum translata esse in monasterio per ipsam personam translata, non sine ipsa, sicut jus partis est in toto ipsam includente, sed non sine illa.

Dixi: *trans. ant.* Nam quando dicitur, quod usumfructus sit *jus personale*, & non egrediatur personam, nec transeat in alium, verum est, si sermo sit de transitu *per cessionem, vel transmissionem in alterum*, auferentem ipsum à cedente, vel priori Domino; non autem si cum ipsa persona transeat in alium, illud habentem solum per consequentiam personæ, & acquisitione naturali; nam hoc ipso, quod leges cit. n. 104. concedant Monasterio sine ulla exceptione omnia jura, & bona professi, quando se Deo dedicat, eo ipso declarant usumfructum, *non sic esse personalem*, ut cum ipsa persona, & ratione illius, quam

quam diu hæc naturaliter vivit, esse nequeat in Religione, cui se dedicat, & in qua est ipsa persona usufructuaria, quia sic non abit à persona; sed stricto jure illud *habendi communiter* ab eadem retinetur etiam post professionem. Quia professio in religione bonorum capaci, non æquivaleret morti naturali (ut malè supponit Julius Clarus L. 4. §. *Feudum*, q. 78.) nec professum reddit incapacem omnis domini, alias faceret eum incapacem juris habendi communiter bona temporalia, quod est certè falsum; nam talis professus etiam post professionem retinet jus sunitatis, & succedit Patri jure Sunitatis, ut constat ex n. dict. & omnia bona possidet jure illa habendi communiter; unde non est *alia persona* tunc, quæ habet usumfructum; sed solum alius modus illum habendi; injussu non *jure singulari*, sed *jure Collegii*, vel alius, cujus est pars.

1720 Neque dicas: Usufructuarius, post professionem, nihil amplius disponere potest de illis bonis, sed disponit Prælatus, vel solus, vel cum Capitulo; nam hoc non arguit, illi per professionem ablatum esse jus disponendi, & habendi *communiter* usumfructum, vel illud esse penes monasterium aliter, quam ex pura consequentia personæ; hoc evidens est ex eo, quod professio naturaliter mortuo, nec Prælatus, nec Capitulum, nec ambo simul quidquam disponere valeant de tali usufructu. Deinde, immeritò dicitur, quòd usufructuarius, post professionem, non habeat jus disponendi *communiter*, quamvis hujus usum (ratione ipsius) administratorie exercent Prælatus cum Capitulo; imò esto usus prædicti juris illi professus, præcisè, vel prohibeatur, vel etiam annuletur, adhuc tamen in eo stat jus ad talem usum disponendi communiter, ut ostensum est superius. Ex quo tandem concluditur, monasterium in quod per consequentiam personæ in ipsum translata, simul transeunt hujus bona, quoad hunc juris effectum, non esse personam *aliam à professo*; Sed eandem, cum ejus jura habeat solum per consequentiam personæ.

1721 Dices 2. si usufructus, religiosa professione usufructuarii, non extingueretur,

sed transiret ad monasterium, duraret 100. annis, sicuti ususfructus concessus Ecclesiæ. Resp. N. sequelam; nam ususfructus Ecclesiæ, vel Monasterio *directè*, & *ratione sui* concessus, durat 100. annis; non autem, concessus solum *indirectè*, & *per consequentiam personæ* in ipsum translata; hinc enim est, quòd in posteriori casu talis ususfructus pendeat à vita naturali talis personæ, & extingatur, illa naturaliter extincta; ita Bartolus in auth. *Ingressi* in 2. lectur. n. penul. & plures alii, quos citat, & sequitur Sanchez cit. c. 13. n. 50.

Instabis: dato, quòd, quando usufructuarius, in Monasterio bonorum capaci proficetur, usufructus obveniat monasterio; hic tamen usufructus non erit *translatus*, sed *novus*, qualiter fit, quando usufructus constitutus Titio, & suis hæredibus, illo mortuo transit ad hæredes, ut dicitur L. *Stipulatio ista*, §. *Sed & si quis*. de verb. oblig. & L. *qui usufructum*, §. 1. ff. de usufructu, vel certè cum ab uno transit in alium de consensu Domini, ut habetur L. *usufructu*. ff. soluto matrimonio. Verum, quod assumitur, meritò negatur cum allata paritate: Nam in his casibus allatis propterea usufructus est *novus*, quia transit ad hæredes *facto hominis* (puta stipulatione, vel consensu Domini) non autem *per consequentiam personæ*, cui cohæret, qualiter fit in casu nostro.

Not. 5. quando dicimus per consequentiam personæ Vasalli, professi in Religione bonorum temporalium saltem in communi habendorum capaci, feudum ejus, quod est ex pacto, & providentia transire ad monasterium, debere intelligi, 1. solum, quam diu vivit talis professus ut jam diximus sup. Deinde si habeant annexum aliquid repugnans statui Regularium (ut jurisdictionem criminalem) quo casu retinebit quidem monasterium dominium ejus utile, dum vivit Vasallus professus; non autem quoad illam jurisdictionem, ut notat Fagnanus c. *qua in Ecclesiarum* n. 102. & alii. 3. nisi in principio constitutum sit expressè, *santum pro Laicis*; vel ad incertum servitium; ita Sanchez cit. à n. 40. Dixi: feudum, quod est ex pacto,

pacis, & providentia; nam si sit paternum, vel hereditarium simpliciter, nimirum ad omnes heredes, atque adeo est instar proprietatis, etiam transit in perpetuum ad Monasterium per mortem Vasalli, sicut alia ejus bona, quae habuit jure proprietatis, ut tradit Felinus c. in Praesentia. 8. de probat. n. 48.

§. 5.

De investitura Vasalli.

1724 **I**nvestitura proprie dicta (quae est realis quadam, & corporalis traditio, vel occupatio possessionis rei in feudum datae) est solennis actus, per quem Vasallus domino ad fidem obligatur, & in rei feudalis possessionem mittitur; *abusiva vero* (seu, ut aliqui dicunt *ficta*) contingit, quando dominus alio modo, quam in rei feudalis praesentia, vel absque actuali traditione possessionis, gladium, hastam, vexillum, vel simile signum corporeum porrigit, & per hoc investituram se facere dicit. lib. 2. tit. 2. de quo notat Gail. l. 2. observ. 152. n. 14. per istam investituram abusivam non induci *veram* possessionem; sed fingi, dari Vasallo licentiam propria auctoritate apprehendendi ipsam possessionem. Unde non parit interdictum *Recuperanda*; sed tantum *adipiscenda* possessionis; quibus positus:

1725 **Q**uestio 1. est, quae solennitas sit de *substantia* investiturae abusive? 2. an haec solennitas etiam requiratur in feudo Ecclesiastico? 3. an etiam per investituram abusivam aliquando transferatur in Vasallum possessio? 4. quid operetur clausula: *propter merita & servitia praestita*? 5. quis ex pluribus heredibus debeat investituram petere? 6. an aliquando renovatione investiturae opus sit? 7. quae sit poena neglectae renovationis investiturae? 8. an renovatio possit fieri per Procuratorem? 9. a quo domino peti debeat renovatio investiturae? 10. an tunc dari debeat laudemium, vel, ut alii volunt *Relevium*? 11. ubi petenda? 12. an coram testibus? 13. intra quod tempus? 14. an possit mora purgari? 15. an minor restituatur contra ne-

Tom. III.

glectum tempus investiturae? 16. an feudum praescriptione acquiri possit?

Ad 1. **R.** quod probabilior Doctorum sententia habeat, exigi, quod fiat vel coram Paribus Curiae, vel per instrumentum, ut videri potest apud Haunold. tom. 3. tr. 9. a n. 656. ad 2. distinguendum, an Clerici investiantur de bonis propriis? an de bonis Ecclesiasticis? in primo casu dicendum; affirmativè, ex L. 2. feud. tit. 32. c. 1. ibi: *praeterquam quod de personis restium dictum est.* Coeterum ubi dominus non potest habere, vel non habet pares Curiae, vel solum inhabiles, sufficiunt testes extranei.

Ad 3. **R.** Quod sic; si ea investitura fiat in praesentia rei in feudum concessae signis illis eo sine factis, ut in Vasallum etiam transeat possessio; arg. L. 1. §. 21. ff. de acquir. possess.

Ad 4. respondent communiter Doctores, quod operetur hunc effectum, ut feudum Vasallo, aut ejus posteris, auferri non possit ob ullam feloniam.

Ad 5. **R.** Singulos investituram petere, ac fidelitatem jurare debere, si habeant feudum indivisum; si autem ex divisione pertineat totum ad unum, hunc solum teneri per L. 2. tit. 26. §. *omnes filii*: Si pars ad unum, alia pars ad alterum, teneri singulos pro sua parte per L. 2. §. 55.

Ad 6. ante responsonem nota renovationem investiturae nihil aliud esse, quam feudi, legitime acquisiti, ob dominum seu Vasallum mutatum, promissione fidelitatis interveniente, solenniter factam confirmationem; quoposito Resp. faciendam, si vel dominus feudi, vel Vasallus, aut mortuus sit, aut alia ratione mutatus, ut liquet ex hujus renovationis definitione.

Ad 7. **R.** Quod sit commissum feudi; seu, quod Vasallus cadat a jure feudi, ut constabit ex dicend. in seqq. controversum est, an si dominus tempore debito investituram petenti Vasallo concedere negligat, & ipse cadat jure domini? Resp. quod communior quidem opinio affirmet, 1. ex hac ratione; quia hoc ipso, quod jus feudale Vasallum, ad petendam investiturae renovationem intra certum tempus sub poena amissionis

Fff

nis

nis feudi adstringat, censetur etiam Dominum adstringere ad faciendam investituram; cum Dominum, & Vasallum ad paria teneri constet, ut mox dicitur; 2. ex l. 2. feud. tit. 6. c. *In Epistola*, ibi: *Dominus quoque in his omnibus vicem fidei suo reddere debet: quod si non fecerit, merito censetur male fidus, si ut ille, qui in eorum pravaricatione, vel faciendo, vel consentiendo d. prehensus fuerit, perfidus, & perjurus.* Verum hæc argumenta (seclusa autoritate extrinsecâ) non evincunt intentum; nam investitura principaliter respicit favorem domini directi, ut per eam à Vasallo, in feudum succedente, fiat recognitio domini directi in eo, & præstetur obligatio fidelitatis; textus etiam nullam facit mentionem de privatione domini; sed solum compellat eum perfidum.

Ad 8. Resp. posse (nisi vel consuetudine, vel Domini directi constitutione, aliud exigatur) saltem si Procurator habeat mandatum speciale, per L. 2. feud. tit. 3. c. 1. §. *Investitura*,

1729

Ad 9. Resp. quod à Domino immediato, & proximo, etiamsi sit pupillus; & etiamsi Vasallus jam ante fidelitatem successoribus juravit; Sufficit autem peti investituram ab eo, quem dominus ad hoc speciali mandato constituit; Solent enim Principes ad hoc constituere suos vice-dominos, aut Cancellarios; quod etiam procedit in Vasallo Vasalli, ut teneatur solum petere ab immediato respectivo domino, hoc est, Vasallo, à quo est subinvestitus: nam huic soli tenetur præstare servitia. Not. per *Relevium* intelligi jus, quod in Cancellaria solvidebet, (ut notat *Pereyra* in *Elucidar. n. 1828.*) v. g. ut quis liber sit à solutione decimæ; quoposito. Resp. hoc non esse de natura feudi; cum id nullo jure definitum sit; quandoque tamen id habet consuetudo, cui parendum est, ubi legitime inducta est, tacito saltem consensu Vasallorum, & Domini directi; *non scribarum & Cancellaria*, detinentium expeditionem instrumenti investituræ, nisi taxa, quam cudent, & augent ipsi arbitrio suo, deponatur, an justè? cum legem ferre non possint, nec consuetudinem præferim, nixam avaritiæ cupiditate, legitimam inducere.

Ad 11. Regulariter perendam in loco territorii, & solitæ habitationis Domini directi; & cum sit actus jurisdictionis voluntariæ, concedi posse etiam extra territorium. 1730

Ad 12. Resp. requiri testes, spectato jure feudali; nam postquam l. 2. tit. 32. dictum esset, investituram novam, sine Paribus Curia, tanquam testibus, factam non valere: postea de veteris investituræ renovatione dicitur: *testes extraneos recipi*: quo tacite videtur supponi, hos esse necessarios.

Ad 13. Resp. aliud esse tempus præscriptum pro Paganis, aliud pro milite:

Pro paganis indulgetur annus, & dies, 1731
pro milite, annus, & mensis; colligitur ex lib. 2. tit. 24. ibi: *prima autem causa beneficii amittendi hæc fuit, & adhuc est in plerisque Curia, quod, si Vasallus per annum, & diem, Domino suo mortuo steterit, quod heredem Domini sui, investituram petendo, fidelitatem pollicendo, non adierit, tanquam ingratus existens, beneficium amittit; & è converso, si Domino superstitie Vasallus decesserit, & filius ejus per jam dictum tempus neglexerit petere investituram, beneficium carebit.* De milite vero l. 1. tit. 22. ibi: *Sancimus, ut nemo miles ultra annum, & mensem vadat, ut investituram beneficii sui à filio, vel successore Domini sui petat, vel post mortem Domini sui, vel Patris sui, vel alterius, cui succedere debet, nisi justa causa intervenerit, quare non petierit, vel in mortis, vel capitales inimicitia, vel infamia (alii legunt: infamia) vel justa absentia, & si non petierit, damnatur.*

Not. autem, quod non omnes, ad 1732
quos ex prima investitura feudum aliquo modo, nimirum jure successionis, pertinet, teneantur investituram petere, sed solum immediati, & proximi; quod aliqui probant ex L. 2. feud. tit. 35. c. *Imperialem*, §. 1. ratione autem ex eo, quia soli Vasalli tenentur ad ejus petitionem; remotiores autem agnati necdum Vasalli, nec jus feudi adhuc possident, nec ad illa servitia obligantur, igitur non est; unde teneantur ad petendam investituram.

Ad 14. Resp. quod communior teneat, 1733
quod

quod non; nullibi enim in iure legitur, Vasallo concedi quod neglectam renovationem investiturae purgare possit ceteri satisfactione contra leges superius relatas. Verum est, hoc iure canonico concedi Emphyteuta, ut habetur c. 3. de Locati, si neglexit solutionem canonis debito tempore; sed ab hoc non fit paritas ad Vasallum propter leges in contrarium stantes, loc. cit. censent tamen aliqui cum Julio Claro q. 49. n. 9. concedendum ex aequitate.

Ad 15. Resp. quod sic, si neglectus investiturae non provenit ex contumacia, per L. 9. ff. de Minoribus. §. 5. ibi: *Si in commissum incidisse vectigalium dicatur, erit in integrum restituito; quod sic erit accipiendum si non dolus ipsorum interveniat: ceterum cessabit restituito.* Dixi: *si non provenit ex contumacia*; intellige *vera*; si enim ex *presumpta* tantum, videtur etiam restituendus ex L. 8. ff. eod. ibi: *Minor etiam si quasi contumax condemnatus sit: in integrum restitutionis auxilium implorabit*: intelligenda est, quando ob praesumptam, non veram contumaciam condemnatus. Unde quando dicitur, Minoribus ex delicto non subveniri; verum esse, si sit delictum ex natura rei, seu Theologicum; cum autem mere civile; quale est neglectus renovationis investiturae. Ad 16. constat ex lib. 2. de Praescript.

1734 Prater dicta not. 1. Vasallum ex successione, proximum pubertati, retinere feudum, nec ante completum 14. aetatis annum teneri ad petendam investituram, lib. 2. feud. tit. 55. c. *Imperialem*, §. 1. quo sensu etiam intelligendus venit textus lib. 2. tit. 26. §. *si quis*, ibi: *fidelitatem facere non cogatur, donec venerit in majorem aetatem*, nimirum pubertatis completae, ubi §. sequenti additur, *si quis decesserit filio impubere relicto, fidelitatem nec ipse, nec alius pro eo facere cogitur; idem de servitio personali: alius tamen pro eo faciens servitium admittetur.* Sed in hoc attendenda est consuetudo; & hac aetas attenditur etiam in foeminis, cum leges indefinite loquantur.

1735 Not. 2. tempus, intra quod debet renovari investitura, incipere currere à die

Tom. III.

scientia, quod feudum sit apertum, seu per mortem Domini, seu per mortem Vasalli: & est quidem continuum quoad dies etiam feriatos; sed tamen utile, ita, ut si iustum impedimentum interveniret, durantis impedimenti tempus non computaretur; colligitur hoc ex l. 1. feud. tit. 22. relato supr. ibi: *nisi iusta causa intervenierit*; cum priori parte excipe casum, quo feudum est hereditarium; tunc enim tempus non incipit currere à die notitiae, ut dictum est; sed *post aditam hereditatem*; nam antequam adeatur hereditas, investitura peti non potest, cum necdum habeatur jus ad feudum. Unde, quando dicitur, quod *filius ipso iure sit haeres*, intelligitur haeres in potentia proxima; sed non in actu; cum possit non acceptari.

§. 6.

De juramento fidelitatis.

Duplex reperitur formula juramenti, 1736 quo Vasallus Domino directo jurat fidelitatem in investitura; prima reperitur lib. 2. feud. tit. 5. ibi: *Ego juro ad haec Sancta Dei Evangelia, quod quodammodo in antea ero fidelis huic, sicut debet esse Vasallus Domino, nec id, quod mihi sub nomine fidelitatis commiserit Dominus, pandam alii ad ejus detrimentum me sciente.* Altera lib. 7. ibi: *est & alia de novo super fidelitatis juramento forma inventa, & utentium approbata consuetudine, qua hodie fere in omni Curia videtur obtinere*, cujus verba sunt: *Ego X. juro, super hac Sancta Dei Evangelia, quod ab hac hora in antea usque ad ultimum diem vitae meae ero fidelis tibi Cajo Domino meo, contra omnem hominem excepto Imperatore vel Rege.*

1737 Circa istam formulam juramenti dubitari potest 1. ad quid extendat sese vox illa: *ero fidelis*? 2. quanam sint *servitia*, ad quae vi sui juramenti obligatur Vasallus? 3. quas obligationes reciprocas habeat Dominus?

Ad 1. & 2. quod communiter explicetur his verbis: *Ego juro, quod nunquam scienter ero in consilio, vel auxilio, vel in facto, quod tu amittas vitam, vel membrum aliquod, vel quod tu recipias in*

Eff 2

per-

persona aliquam lationem, vel injuriam, vel contumeliam: vel quod tu amittas aliquem honorem, quem nunc habes, vel in antea habebis: & si scivero, vel audivero de aliquo, qui velit aliquid istorum contra te facere, pro posse meo, ut non fiat, impedimentum praestabo: & si impedimentum praestare nequivero, quam cito potero, tibi nuntiabo, & contra eum, prout poterero, auxilium tibi praestabo: etsi contigerit, terrem aliquam, quam habes, vel habebis, injusto, vel fortuito casu amittere, eam recuperare jurabo, & recuperatam omni tempore retinere; & si scivero te velle juste aliquem offendere, & inde generaliter, vel specialiter fuero requisitus, meum tibi, sicut poterero, praestabo auxilium, & si aliquid mihi de secreto manifestaveris, illud sine tua licentia nemini pandam, vel per quod pandatur, faciam; & si consilium meum super aliquo facto postulaveris, illud tibi dabo consilium, quod mihi videbitur magis expedire tibi, & nunquam ex persona mea aliquid faciam scienter, quod pertinet ad tuam, vel tuorum injuriam, vel contumeliam; sic exponitur apud Haunold. tom. 3. tr. 9. n. 694.

1738 Not. autem illa, quod ero tibi fidelis contra omnem hominem excepto imperatore, vel Rege, debere restrictè intelligi ad omnem hominem, contra quem salva conscientia, atque adeo pietate, esse licuerit; juramentum enim intelligitur de his, quae licite fieri possunt, & non repugnant naturali justitiae, ac pietati; in casu autem, quo quis habet duplex feudum, & occurrit casus, quod domini directi inter se discordent, ac quis petat obsequia Vasalli; censent aliqui teneri adesse illi, cui prius juravit, quod secundum juramentum intelligatur solum de his, quae licite potest, atque adeo non de assententia contra dominum priorem, cui prius juravit; alii dicunt etiam primum juramentum esse tacite conditionatum, si alio juramento non prohibeatur: alii demum volunt in tali casu praefendum dominum antiqui feudi, licet Vasallus in id primo successerit, postquam noviter accepit feudum aliud, ab alio.

1739 Ad 2. Resp. Servitia, seu obsequia, Domino à Vasallo debita, exprimi eod. lib. tit. 6. ibi: qui domino suo fidelitatem

jurat, ista sex in memoria semper habere debet: incolume, tutum, honestum, utile, facile, possibile: & quidem, incolume, ne sit in damno domino suo de corpore suo; tutum: ne sit ei in damno de secreto suo, vel de munitionibus suis, per quas esse tutus potest; honestum: ne sit ei in damno de sua justitia, vel de aliis causis, quae ad honestatem ejus pertinere videntur; utile: ne sit ei in damno de suis possessionibus; facile, vel possibile: ne id bonum, quod Dominus suus facere leviter poterat, faciat ei difficile: neve id, quod possibile ei erat, faciat impossibile; & quia non sufficit abstinere à malo, nisi fiat, quod bonum est, restat, ut in sex praedictis consilium, & auxilium Domino praestet.

Ad 3. Resp. inter praecipuas Domini 1740 obligationes esse, quod spectato jure communi non possit jus suum Domini directi, invito Vasallo, in alium transferre, nisi proprietate, feudi Vasallo applicanda, cadere velit. §. ex ead. L. 2. tit. 34. Ex eadem lege descendit, quod dominus, sine voluntate Vasalli, feudum alienare non potest. Coeterum obligario Domini, relate ad Vasallum, multo minor est obligatione Vasalli ad Dominum; nam Dominus non tenetur Vasallo jurare fidelitatem; Vasallus tenetur fructus pignoris à domino dati pro certo debito computare in sortem; dominus autem non, si feudum à Vasallo accepit in pignus debiti; dominus non amittit dominium directum feudi negligens in tempore dare investituram Vasallo; hic autem jus utile, negligens investituram renovare debito tempore &c. Haec insinuasse sufficiat, quantum est fori nostri.

ARTICULUS II.

De Emphyteusi.

Supponendum 1. de Pereyra in Elu. 1741 Scid. n. 991. Emphyteusim dici à Græco verbo Emphyteuo, quod est *insero, planto, quasi implantatio, insitio*. Nam in Emphyteusim accipit quis rem, ut exsterili, fertilem, quasi plantando, efficiat; ac